

MAHKEMELERİN ARADIĞI POLİSLER ÖZEL KORUMALARLA GEZİYOR... KİTAP YAZAN, KİTABI YAYIMLAYAN CEZA ALIYOR, HAPSE GİRİYOR

O yayımladı, polis topladı

Ünsal Öztürk yayıncı. Doğal olarak hapiste. Yayımladığı 41 kitaba 62 dava açıldı. "Onlar" hâlâ tatsız ebeveyn misali neyi okuyup, neyi okumayacağımıza karar veriyor; Öztürk de hapiste yatıyor.

Faruk BİLDİRİCİ

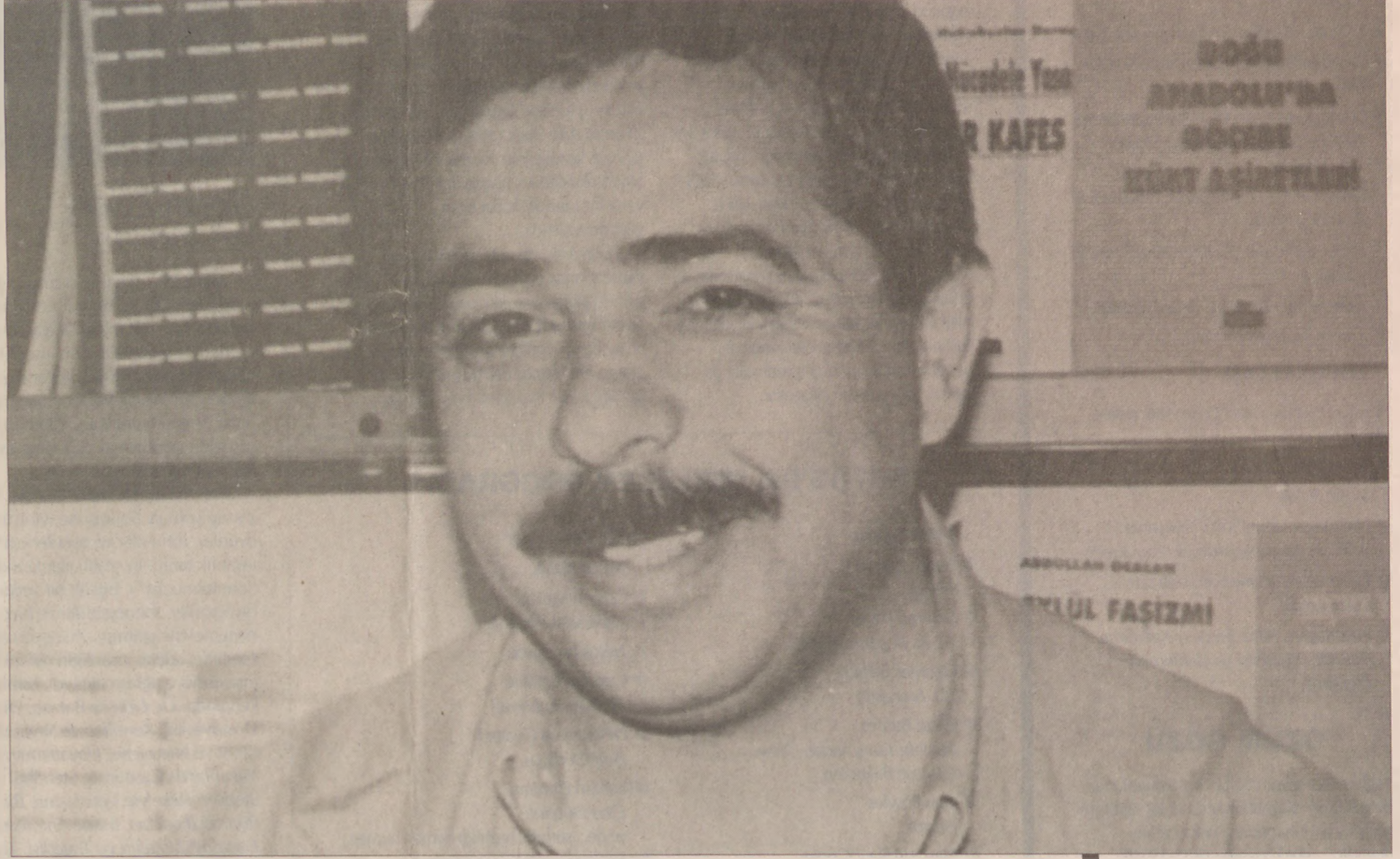
O bir yayıncı. Bir rekortmen. 85 kitap basmış, hemen hepsi toplatılmış. 41 kitabına 62 dava açılmış, 36'sından mahkum olmuş. O bir mücadele adamı. Mahkumiyet süresi bitmiş; 52 gündür fazladan yatıyor. Çünkü 1 milyar 110 milyon liralık para cezasını ödemeyi reddediyor. Zaten parası da yok... Ünsal Öztürk, şimdi bekliyor. Neyi? Türkiye'nin yayıncıya ceza verilmeyen bir ülkeye dönüşmesini; yasa değişikliklerini. Ya da yakında başlatılacak kampanyada toplanacak paraları. Kampanyanın sloganı, "10 bin liraya özgürlük satın alıyoruz." Yasalar, cezaevindeki bir günün bedelini 10 bin lira olarak belirlemiş.

ORMANLA İLİŞKİSİ SAKINCALI!

Kader çizgisini değiştiren de başka bir cezaıydı. Genç bir orman mühendisiydi. Yeni evlenmişti. Bir de kızı olmuştu. Eskişehir'in Çatacak dağlarındaki ağaçları gözlüyordu. O ağaçlardan, ağaçlar ondan memnundu. Bir gün telsiz emri geldi; arkasından sanı zarf. Sıkıyönetim Komutanlığı, ormanla ilişkisini sakıncalı bulmuştu. 1600 rakımlı tepe ona yasaklandı. O artık 1402'likti. O da ne, demeyin. Yıl 1983'tü. O tarihlerde kral sıkıyönetimdi. İstediklerini isten atar; nedenini de söylemezdi. 1402'liklerin sayısı binleri aşmıştı...

1.5 yıllık orman mühendisi, Ankara'nın yolunu tuttu. Yolunu, tesadüfler çizdi. Bir akşamüstü, eski bir arkadaşıyla karşılaştı. Arkadaşı, sıradan bir merhaba ile yetinmedi; sohbet ettiler. İzsiz olduğunu öğrenince gözleri ışıldadı. "Ben askere gidiyorum" dedi; "İşin hazır. Gel benim koltuğuma otur." Arkadaşının boşalttığı koltuk bir kitap dağıtım şirketinin müdürlüğüydü. Ve yayın dünyasının kapıları önünde açıldı... Kitap dağıtmaya başladı. Çam kokularını unutmaması için üç yıl yetti. Kitap kokusunu çok sevmişti. Kitaplara gönlünü verdi.

Kitaplarla ilişki biçimini değiştirmeye karar verdi. Dağıtmaktan vazgeçip yayımlamaya başladı. Kendi

yayıncıyı kurdu: Yurt Kitap-Yayın. Dikmen'de bir büro tuttu. Yıl 1987 idi. İşe şiir kitaplarıyla başladı. Henüz, yayıncının kimliği oluşmamıştı. Yayıncının polisle ilk tanışması 1988 başlarında oldu. Polis büronun içini, binanın önünü işgal ediverdi. Yayıncının telefonunu çeviren, polisle karşılaşıyordu: "Buyrun, burası polis noktası..." İşgal 15 gün sürdü. Ancak taciz bitmedi...

Çareyi, yayıncının taşımakta buldu. Kızılay'da bir büro kiraladı. Herşey düzelmiş gibiydi. Polis, kitaplarının peşini bırakmış görünüyordu. Nihat Behram'ın iki kitabını baskıya hazırlamaya başladı: "İşkencede Ölümün Güncesi" ve "Yüreklere Şafakta Kıvılcımlar". Her iki kitabın da çok satacağını umuyor; ilk baskıları gördükçe heyecan yüreğinin atışlarını hızlandırıyor. O, mutlu bir yayıncı...

TERÖRİST DEĞİL YAYINCI

Günlerden 17 Aralık. Matbaanın kapısında polisler göründü. Kitapları almakla kalmadılar. Makinalardaki kalıpları da söktüler. Kitapların tüm satırlarını gözaltına aldılar. Talimat DGM Savcısı Ülkü Coşkun'dan gelmişti: "Basam, bastırma, herkesi alın." İlk gözaltı beş gün sürdü. Serbest bırakıldı. Ancak kitaplar özgür kalamadı. Toplatma kararı alındı. Yılmadı, yeni kitaplar yayınladı.

Ekim 1989'a kadar da yeni sorun çıkmadı. Ta ki "Adressiz Sorgular" kitabını basana kadar. Kitabın ilginç yanı yazarının cezaevinde olmasıydı. Kitabı, Gaziantep cezaevinde hükümlü olan Yaşar Ayaşlı derlemişti. Kitap, okuyucudan önce DGM'nin dikkatini çekti. Polisler yayıncıya operasyon yaptı. Eşiyile birlikte gözaltına aldılar. "İnzala" dediler, bir kağıt uzattılar. "Yasa dışı faaliyette bulunmaktan gözaltına alındı" yazıyordu. İmzalamadı. "Ben yayıncıyım" dedi. Ardından hakaretler geldi, çılgınlık soydular. "Kitabı kim getirdi" dediler. "Avukatı" cevabını verdi. İkinci soru daha önemliydi; "Avukatı örgüt üyesi mi?" Reddedti. Yayıncı değil terörist olarak görmek istiyorlardı. Hakaretler sürüp gitti. Gözaltı dört gün sürdü.

Artık mahkeme günleri başlamıştı. Yayıncıdan çok adliyeye gidiyordu. "Adressiz Sorgular" kitabı beraat etti. Diğer kitaplarla ilgili davalar sürüp gidiyordu. Bir gün yaşamının ikinci önemli tesadüf gerçekleşti. İsmail Beşikçi ile karşılaştı. Beşikçi'nin hayatta bildiği tek şey yazmaktı. Bedeli de yaşamının 15 yılını cezaevlerinde geçirmek olmuştu. Görür görmez etkilendi. Yanına gidip, tanıştı.

O günden sonra sık sık karşılaştılar. Adliye'deki dostluk çabuk ilerledi. Beşikçi'ye kitaplarını basmak istediğini söyledi. O da kabul etti. Tarih Nisan 1991 idi. Türk Ceza yasasının ünlü 141-142. maddeleri yeni kaldırılmıştı. Terörle Mücadele yasasının peşini bırakmayacağını nereden bilsin? Birbiri ardına Beşikçi'nin kitaplarını basmaya başladı. Adı, "İsmail Beşikçi'nin Yayıncısı"na çıkmıştı.

O Beşikçi'nin kitaplarını basıyor, polis derhal topluyordu. Davalar açılıyor; mahkemelere gidip geliyor. Biri bitmeden yeni davalar başlıyordu. Üç buçuk yılda, Beşikçi'nin 40 kitabını bastı. Bu kitaplardan 29'u mahkum oldu. Beşikçi, yüzlerce yıl hapis cezası aldı. Toplam 104 dava açıldı, sadece 10 kitabı beraat edebildi.

CEZAEVİ GÜNLERİ

Sonunda, yayıncının mecali kalmadı. Kasım 1994'ten itibaren kitap çıkaramaz hale geldi. Kitap basamayan, bastığını satamayan, yayınladığı toplatılan bir yayıncının bu kadar yaşaması da mucizeydi.

Zaten cezaevi günleri başlamıştı. 1995'te Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne girdi. Bir yıl kadar cezaevinde kaldı. Özgürlük günleri yine

uzun sürmedi. Mahkemeler, birbiri ardına hükümler verdi.

12 ayrı davada mahkum oldu. Cezaları alt alta koyunca büyük bir toplam çıktı: 56 ay hapis, 1 milyar 110 milyon lira ağır para cezası...

1995'te yeniden cezaevine döndü. Mahkumiyet süresi 19 Aralık 1996'da bitti. Sıra geldi, para cezasının ödenmesine. 1 milyar 110 milyon lirayı ödemeyi reddetti. İki gerekçesi vardı. Birincisi parası yoktu. İkincisi satmasına izin verilmeyen kitaplar için para cezası verilmesi meşru olamazdı. Cezaevinden çıkamadı. Halen Bursa Özel Tip Cezaevinde. Parayı ödememekte direnirse, 3 yıl 8 ay 29 gün daha yatacak.

Acaba, orman mühendisi olmasına izin vermeyen sıkıyönetim komutanı, O'nun yayıncılık öyküsünü bilse üzülmez miydi?

Işık Yurtçu ile benzerlik

Ünsal Öztürk'ün, kendisi gibi cezaevinde ömür dolduran gazeteci Işık Yurtçu ile de bir benzerliği var. Terörle Mücadele Yasası uyarınca cezalandırılan Öztürk, yasadaki boşluğa rağmen gazete, dergi gibi periyodik yayınlardaki yazı işleri müdürleri gibi kabul edilip, mahkum edildi. Yurtçu, başkalarının yazdığı yazılar nedeniyle cezaevinde. Öztürk de başkalarının yazdığı kitaplardan yatıyor.

133 bin kitap nasıl yakıldı

Gazeteci-yazar Erbil Tuşalp, "Eylül İmparatorluğu" adlı kitabında, 12 Eylül döneminde yakılarak imha edilen 133 bin kitabın öyküsünü anlatıyor:

"Çin seddinin yapılmasından 2197, İskenderiye Kütüphanesinin yakılmasından 1591 yıl sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü önünden hareket eden bir kamyon 28 Ağustos sabahı Bilim ve Sosyalizm Yayınlarının önünde duruyordu. Kamyonun öntü sıra gelen araçtan bir polis ekibi indi. Ellerinde Ankara Sıkıyönetim Komutanı'nun emri vardı. Emir, Bilim ve Sosyalizm Yayınlarının bütün kitaplarını yasaklıyordu. Verilen görev, bu kitapların Mamak'a, sıkıyönetim karargahına taşınması, yayıncının boşaltılmasıydı.

Sıkıyönetim Komutanı'nun yasaklama emri üzerine yayıncının kapısı bir süredir emniyetçe mühürlenmiş durumdaydı. Mamak'a taşınması emredilen bu kitaplar, sıkıyönetim ilanından yıllarca önce yayımlanmıştı. Üstelik her biri için 'ya beraat ya da takipsizlik' kararı vardı.

Operasyon günlerce sürdü. Yayıncı

sahibi Süleyman Ege on sekiz yıllık yayıncının ürünü olan kitapları tek tek sayarak tutanağa geçiriyordu. Bir kamyonun kucak kucak taşınan kitaplarla doldurulması görevli ekibin tüm gününü alıyordu. Yoruca bir işti. Günün başında 28 Ağustos'tan 9 Eylül'e kadar... 13. günün sonunda yüklemeye tamamlanmış; Bilim ve Sosyalizm Yayınları boşaltılmış, bütün kitaplar Mamak'a taşınmıştı. 7 kamyon dolusu, 133 bin 607 kitap.

... Milli Güvenlik Kurulu Ankara ile birlikte altı ilde sıkıyönetimin 19 Temmuz'da kaldırılmasına karar vermişti. 27 Mayıs günlü gazeteler haberi geniş bir şekilde duyuruyorlardı. Ankara Sıkıyönetim Komutanı hemen bir gün sonra, 28 Mayıs 1985'te, o güne kadar üç yıla yakın süre bekletilmiş olan kitapların imha edilmesini emretti. Ankara Emniyet Müdürlüğü, bu emri 133 bin kitabı yakarak gerçekleştirdi. İmha gizli tutuldu. Yayıncı sahibine hiçbir bildirim yapılmadı."

Öztürk, son kez cezaevine girmeden önce... Kitaplarını bastığı sosyolog İsmail Beşikçi ile birçok davada birlikte yargılandı. Şimdi her ikisi de Bursa Cezaevi'nde...

